

XLAMIDIOZ KASALLIKLARINING ZAMONAVIY TASHXIS VA DAVOLASH YONDASHUVLARI

Toshkent davlat tibbiyot universiteti

2- son davolash fakulteti

221- “ A ” guruh talabasi

Zokirjonova Havasxon Mahammadjon qizi

Ilmiy rahbar: Mirvaliyeva Nafisa

Annotatsiya

Mazkur maqolada xlamidioz kasalliklarining etiologiyasi, patogenezi, klinik ko‘rinishlari hamda zamonaviy diagnostika va davolash usullari keng yoritilgan. Bugungi kunda xlamidial infeksiyalar dunyo bo‘yicha eng keng tarqalgan jinsiy yo‘l bilan yuqadigan kasalliklardan biri hisoblanadi. Maqolada ayniqsa molekulyar-biologik tashxis usullarining afzalliklari, antibiotik terapiyasining samaradorligi va profilaktik choralar tahlil qilingan. Zamonaviy yondashuvlar orqali kasallikni erta aniqlash va asoratlarni kamaytirish mumkinligi asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar

Xlamidioz, Chlamydia trachomatis, PCR diagnostika, antibiotik terapiya, jinsiy yo‘l bilan yuqadigan kasalliklar, infeksiya, skrining, davolash

Kirish

Xlamidioz – bu Chlamydia trachomatis bakteriyasi tomonidan chaqiriladigan infeksiyon kasallik bo‘lib, u asosan jinsiy yo‘l orqali yuqadi. So‘nggi yillarda ushbu kasallikning tarqalish darajasi sezilarli darajada oshib bormoqda. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti ma’lumotlariga ko‘ra, har yili millionlab yangi holatlar aniqlanadi.

Xlamidioz ko‘pincha simptomlarsiz kechishi bilan xavflidir. Bu esa kasallikni kech aniqlashga va og‘ir asoratlar rivojlanishiga olib keladi. Ayniqsa ayollarda

bepushtlik, bachadon naylari zararlanishi, erkaklarda esa uretrit va prostatit kabi holatlar rivojlanishi mumkin.

Shu sababli zamonaviy diagnostika va samarali davolash usullarini ishlab chiqish tibbiyotning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Asosiy qism

1. Etiologiya va patogenez

Xlamidiozning asosiy qo'zg'atuvchisi – Chlamydia trachomatis bo'lib, u obligat hujayra ichida yashovchi mikroorganizmdir. Ushbu bakteriya o'ziga xos rivojlanish sikliga ega: elementar tanachalar va retikulyar tanachalar bosqichlaridan iborat.

Infeksiya organizmga kirgach, epitelial hujayralarga yopishadi va hujayra ichida ko'payishni boshlaydi. Natijada hujayralar shikastlanadi va yallig'lanish jarayoni rivojlanadi. Agar vaqtida davolanmasa, infeksiya yuqoriga ko'tarilib, reproduktiv tizim organlariga zarar yetkazadi.

2. Klinik belgilari

Xlamidioz ko'pincha yashirin (asimptomatik) kechadi. Biroq ayrim holatlarda quyidagi belgilar kuzatiladi:

Siydik chiqarishda achishish

Ajralmalar (erkaklarda uretral, ayollarda vaginal)

Qorin pastki qismida og'riq

Jinsiy aloqa paytida noqulaylik

Ayollarda hayz siklining buzilishi

Asoratlar rivojlanganda esa quyidagilar yuzaga keladi:

Ayollarda – salpingit, endometrit, bepushtlik

Erkaklarda – epididimit, prostatit

Yangi tug'ilgan chaqaloqlarda – kon'yunktivit va pnevmoniya

3. Zamonaviy tashxis usullari

3.1. Laborator diagnostika

Xlamidiozni aniqlashda laborator usullar hal qiluvchi ahamiyatga ega:

PCR (Polimeraza zanjir reaksiyasi) – eng sezgir va spesifik usul hisoblanadi. U xlamidiyaning DNKsini aniqlaydi.

ELISA (immunoferment tahlil) – antitanachalarni aniqlash orqali infeksiyani baholaydi

Kultura usuli – kam qo‘llaniladi, ammo aniq natija beradi

PCR usuli hozirgi kunda “oltin standart” hisoblanadi, chunki u hatto simptomlar bo‘lmagan holatlarda ham infeksiyani aniqlash imkonini beradi.

3.2. Skrining va profilaktik tekshiruvlar

Xavf guruhiga kiruvchi shaxslarda muntazam skrining o‘tkazish muhim:

Faol jinsiy hayot kechiruvchi yoshlar

Bir nechta jinsiy hamkorga ega shaxslar

Homilador ayollar

Erta tashxis kasallik asoratlarini oldini olishda muhim rol o‘ynaydi.

4. Zamonaviy davolash yondashuvlari

4.1. Antibiotik terapiya

Xlamidiozni davolashda asosiy usul – antibiotiklar qo‘llashdir. Eng samarali preparatlar:

Makrolidlar (azitromitsin)

Tetratsiklinlar (doksisiklin)

Ftorxinolonlar

Standart davolash sxemalari:

Azitromitsin – bir martalik dozada

Doksisiklin – 7 kun davomida

Davolashda ikkala jinsiy hamkorni bir vaqtda davolash muhim hisoblanadi, aks holda qayta yuqish xavfi yuqori bo‘ladi.

4.2. Qo‘shimcha terapiya

Ba’zi holatlarda kompleks davolash talab etiladi:

Immunomodulyatorlar

Probiotiklar

Yalligʻlanishga qarshi vositalar

Bu usullar organizmning qarshiligini oshiradi va tiklanishni tezlashtiradi.

4.3. Homiladorlikda davolash

Homilador ayollarda xavfsiz antibiotiklar qoʻllaniladi. Azitromitsin eng koʻp tavsiya etiladi. Vaqtida davolash homilaga yuqish xavfini kamaytiradi.

5. Profilaktika

Xlamidiozning oldini olish quyidagilarni oʻz ichiga oladi:

Himoyalangan jinsiy aloqa

Doimiy tibbiy tekshiruv

Bir jinsiy hamkor bilan cheklanish

Gigiyena qoidalariga rioya qilish

Taʼlim va xabardorlik darajasini oshirish ham muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Xlamidioz bugungi kunda keng tarqalgan infeksiyon kasalliklardan biri boʻlib, koʻpincha yashirin kechadi va jiddiy asoratlarga olib kelishi mumkin. Zamonaviy diagnostika usullari, xususan PCR texnologiyasi kasallikni erta aniqlash imkonini beradi. Antibiotik terapiya esa samarali davolash usuli hisoblanadi.

Kasallikni nazorat qilishda profilaktika, skrining va aholining tibbiy savodxonligini oshirish muhim rol oʻynaydi. Shu bois xlamidiozga qarshi kurash kompleks yondashuvni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

World Health Organization. Sexually Transmitted Infections Guidelines, 2021.

Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Chlamydia Treatment Guidelines, 2023.

Holmes K.K., Sparling P.F. Sexually Transmitted Diseases, McGraw-Hill, 2019.

Murray P.R. Medical Microbiology, Elsevier, 2020.

O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi. Jinsiy yo‘l bilan yuqadigan kasalliklar bo‘yicha milliy qo‘llanma, 2022.

Taylor-Robinson D. Chlamydia infections: epidemiology and pathogenesis, Journal of Medical Microbiology, 2018.

Workowski K.A., Bolan G.A. Sexually transmitted diseases treatment guidelines, CDC, 2021.